

ความสำคัญของสภาพปัญหา

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างหนึ่ง อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง ระบบความเชื่อที่มุ่งอธิบายและสนับสนุนให้เห็นว่า ระเบียบทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นที่พึงประสงค์สำหรับสังคมที่มีอยู่แล้ว หรือเสนอให้มีขึ้นใหม่ โดยมีแนวทางหรือวิธีการในการไปสู่วัตถุประสงค์ของอุดมการณ์นั้นไว้ด้วย¹ อุดมการณ์ประชาธิปไตยก็เช่นเดียวกับอุดมการณ์ทางการเมืองอื่น ๆ ที่มุ่งจะสร้างระบอบการปกครองเฉพาะ เพื่อนำไปสู่สังคมที่เจริญรุ่งเรืองเป็นระเบียบเรียบร้อย และสงบสุขอันเป็นเป้าหมายสูงสุด แต่อุดมการณ์ประชาธิปไตยมีแนวทางอันเป็นกฎเกณฑ์ที่แตกต่างจากอุดมการณ์ทางการเมืองอื่น ๆ อันเป็นลักษณะจำเพาะของประชาธิปไตย ดังนี้คือ²

- (1) คนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดในประเทศจะต้องมีความต้องการประชาธิปไตย
- (2) คนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดในสังคมมีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมอย่างกว้างขวาง ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
- (3) การถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย
- (4) คนในสังคมมีเสรีภาพในอัตราหนึ่ง
- (5) คนในสังคมมีความเสมอภาคในอัตราหนึ่ง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนถือเป็นหัวใจที่มีความสำคัญ เพราะประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชนผ่านทางตัวแทน ซึ่งได้รับความยินยอมจากประชาชนตามหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (popular sovereignty) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมจึงมีความสำคัญมาก หลักเกณฑ์สำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ มีอยู่ว่า "ประชาชนจำต้องมีส่วนร่วมไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมในกระบวนการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อคนทั้งหลายในสังคม"

¹ Reo M. Christenson, et.al, *Ideologies and Modern Politics* (London : Thomas Nelson and Sons, 1971), p.5.

² วิสุทธิ์ โปธิแทน, *ประชาธิปไตย แนวความคิด และตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ* (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 55.

ในบรรดาการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งหลาย อาจกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดและเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นช่องทางสำคัญที่สุดที่จะแสดงให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชนและเจตน์จำนงของประชาชนที่จะปกครองตนเองผ่านทางตัวแทนที่ประชาชนเลือกมาเองอันเป็นการปกครองโดยประชาชนทางอ้อมตามหลักการของประชาธิปไตยและยังให้หลักประกันในเรื่องการปกครองโดยความยินยอมของประชาชนอีกด้วย การเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งที่ไหนหรือแบบใดจุดรวมที่สำคัญของการเลือกตั้ง ได้แก่ การระดมมติมหาชนเพื่อสร้างความชอบธรรมของการปกครองการเลือกตั้งเป็นวิธีอย่างหนึ่งในการเลือกสรรผู้ปกครอง เลือกแนวนโยบายที่ใช้สร้างสรรค์การเรียนรู้ทางการเมืองและการสร้างบูรณาการของชาติ³ นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการเลือกตั้งมาแล้ว รวม 22 ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 และครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539

ความสำคัญของการเลือกตั้ง⁴

การเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งในระบบการปกครองที่เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของปวงชนซึ่งคิดค้นขึ้นแทนระบบการปกครองที่ถือคติอำนาจอธิปไตยเป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือคณะบุคคลโดยอ้างลัทธิเทวสิทธิ์หรืออภิอำนาจ หรือมีคุณสมบัติพิเศษบางประการเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมแก่อำนาจปกครองของตนการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เลือกสรรรัฐบาลที่จะมาทำการปกครองและสร้างความชอบธรรมให้แก่อำนาจการปกครองของผู้ปกครองให้เป็นที่ไปโดยสันติการเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคหรือหนึ่งกลุ่ม มีบทบาทสำคัญในการยุติข้อขัดแย้งในระบบการเมืองโดยเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา และธรรมเนียมปฏิบัติที่ใช้อยู่บังคับในระบบการเมืองนั้น ๆ การเลือกตั้งที่เป็นไปตามกฎหมาย กติกาดังกล่าวจะทำให้คู่ต่อสู้ทางการเมืองยอมรับผลการ

³ สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 2.

⁴ กระมล ทองธรรมชาติ สมบูรณ์ สุขสำราญ และปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, การเลือกตั้งพรรคการเมือง และเสถียรภาพของรัฐบาล (กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส, 2531), หน้า 2-5.

คัดเลือกของผู้เลือกตั้ง โดยฝ่ายที่ชนะก็จะหาทางเอาชนะในคราวต่อไปตามวิถีทางที่กฎหมาย และกติกาได้กำหนดไว้ วิธีการเช่นนี้ช่วยอำนวยความสะดวกให้การสืบต่ออำนาจทางการเมือง และการปกครองเป็นไปอย่างสันติวิธี ไม่ต้องอาศัยวิธีการที่ผิดกฎหมาย และไม่ชอบธรรม เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร เป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนอำนาจ ดังนั้น กระบวนการเลือกตั้งภายใต้เงื่อนไขที่กล่าวมานี้จึงแตกต่างไปจากการเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองที่มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุดเพียงพรรคเดียวหรือกลุ่มคณะบุคคลเพียงคณะเดียวซึ่งใช้การเลือกตั้งเป็นเพียงข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมในอำนาจการปกครองเท่านั้น มิใช่เป็นกลไกเพื่อขจัดความขัดแย้งหรือเพื่อตัดสินใจการสืบต่ออำนาจแต่อย่างใด

กระบวนการสืบเปลี่ยนอำนาจการปกครอง โดยการเลือกตั้งนี้ยังเป็นกลไกสำคัญที่จะคอยเตือนสำนึกของผู้แทนราษฎร หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับตำแหน่งหน้าที่โดยการเลือกตั้งให้ตระหนักอยู่ตลอดเวลา ถ้าวัดตนมีความรับผิดชอบต่อประชาชน และมีประชาชนคอยจับตาดูการกระทำของเขาอยู่เสมอ ดังนั้นจะต้องทำหน้าที่อย่างดีที่สุดและด้วยความรับผิดชอบเพราะประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจอนาคตทางการเมืองของตนด้วยการเลือกตั้ง หรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนของปวงชนอีก

นอกจากนั้น กระบวนการเลือกตั้งยังเป็นกลไกสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทำให้นักพลเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของประเทศมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของตนเองและเพื่อนมนุษย์ว่าสามารถตัดสินใจเลือกรัฐบาลเลือกรูปแบบการปกครอง วิธีดำเนินการปกครอง ระบบเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของตนเองได้ การเลือกตั้งจะนำไปสู่ความพยายามของประชาชนที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของรัฐบาลปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้มีบูรณาการภายในระบบการเมืองของชาติและระดมประชาชนเข้าร่วมในระบบการเมืองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

การแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยและการยอมรับ หรือไม่ยอมรับความชอบธรรมในสิทธิและอำนาจของผู้ปกครองประชาชนอาจแสดงออกได้หลายวิธีในระบบการเมืองการปกครองปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นระบบเสรีประชาธิปไตยหรือระบบประชาธิปไตยของปวงชนในประเทศสังคมนิยมทางหนึ่งที่ประชาชนแสดงออกก็โดยการเลือกตั้ง ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองในทุกกระบวนการเมืองจึงจัดให้มีการเลือกตั้งเพื่อแสวงหาความชอบธรรมในอำนาจปกครองให้แก่ตน

การเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาโดยเฉพาะการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีบุคคลใช้เงินซื้อสิทธิและขายเสียงเป็นจำนวนมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยเป็นองค์กรที่ดำเนินการเลือกตั้งทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดนโยบายการเลือกตั้ง การแบ่งเขตเลือกตั้ง การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง การแก้ไขกฎหมาย กฎกระทรวง ข้อบังคับในการเลือกตั้ง และการบริหารการเลือกตั้ง เป็นต้น อาจกล่าว

ได้ว่า กระทบมหาดไทยเป็นองค์กรที่มีการรวมอำนาจในทุกกระบวนการแต่เพียงองค์กรเดียว ทำให้เกิดมีปัญหาซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก หัวหน้าฝ่ายบริหารคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลกระทรวงมหาดไทย ในขณะเดียวกันก็มีบทบาทในอีกด้านหนึ่งคือ มีฐานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสังกัดพรรคการเมือง มีบทบาทในการใช้อำนาจในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งนำข้าราชการ ทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นธรรมแก่พรรคการเมืองอื่น ๆ เช่น กรณีการแบ่งเขตเลือกตั้ง เป็นต้น จึงมีแนวความคิดว่าประเทศไทยสมควรที่จะมีองค์กรอิสระขึ้นมาองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงในการเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการเลือกตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะซึ่งได้แก่ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” (election commission) ซึ่งในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 มาตรา 115 วรรคสอง ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติ เพื่อกำกับดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธิ์ และยุติธรรม

แต่ในปัจจุบันปรากฏว่า แนวความคิดเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ถกเถียงกันเป็นอย่างมาก รูปแบบ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งควรจะเป็นอย่างไร ซึ่งในขณะนี้ได้มีร่างกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งสองร่าง คือ ร่างของกระทรวงมหาดไทย กับร่างของอนุกรรมการศึกษาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่างกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวมีลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกันอยู่น้อย ดังนั้นจึงควรที่จะได้ศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเห็นที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยใกล้ชิดกับเรื่องดังกล่าว ได้แก่ ความคิดเห็นของนักวิชาการ ข้าราชการ และนักการเมือง ว่ามีความคิดเห็นที่สอดคล้องและแตกต่างกันในประเด็นใดบ้างของร่างกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งสองฉบับ เพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไปจัดทำรูปแบบ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นในลักษณะของข้อเสนอต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “คณะกรรมการการเลือกตั้ง : ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักวิชาการ ข้าราชการ และนักการเมือง” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อต้องการศึกษาถึงความคิดเห็นของ นักวิชาการ ข้าราชการ และนักการเมือง เกี่ยวกับที่มา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันในประเด็นใดบ้าง เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปของการจัดทำรูปแบบ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในลักษณะของข้อเสนอ

2. เพื่อต้องการศึกษาถึงความคิดเห็นของนักวิชาการ ข้าราชการ และนักการเมืองว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ตามร่างกฎหมายคณะกรรมการการเลือกตั้งของกระทรวงมหาดไทย หรือร่างของอนุกรรมการศึกษาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงความสอดคล้องหรือความแตกต่างในความคิดเห็นของนักวิชาการ ข้าราชการ และนักการเมือง เกี่ยวกับรูปแบบ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องมีขึ้นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538
2. เพื่อประโยชน์ในการนำผลการศึกษาค้างนี้ เป็นข้อมูลนำเสนอผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใช้ในการดำเนินการพิจารณาจัดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. กรณีศึกษาดังกล่าว สามารถที่จะใช้ผลการศึกษาค้างนี้มาดำเนินการจัดทำรูปแบบของข้อเสนอเกี่ยวกับที่มา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
4. เพื่อให้การบริหารการเลือกตั้ง และการดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธิ์ และยุติธรรม ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการคัดสรรคนดีเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนประชาชนอย่างแท้จริง ตามแนวทางปฏิรูปการเมือง

สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากพื้นฐานมุมมองในเรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องมีขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯของกลุ่มศึกษาทั้งสามกลุ่มดังกล่าวย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะของอาชีพ กล่าวคือ นักวิชาการจะมีมุมมองในลักษณะของสิ่งที่ควรจะเป็นตามหลักวิชาการ ข้าราชการจะมีมุมมองในลักษณะของสิ่งที่ควรจะเป็นตามหลักความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการและนักการเมืองจะมีมุมมองในลักษณะของสิ่งที่ควรจะเป็น โดยยึดผลประโยชน์ที่จะได้รับเป็นหลัก

จากข้อสันนิษฐานของผู้ศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงได้ตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องนี้ ดังนี้

“ความคิดเห็นของนักวิชาการ ข้าราชการ และนักการเมืองเกี่ยวกับที่มา องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทสถานภาพ และผลประโยชน์ของบุคคลแต่ละกลุ่มเป็นสำคัญ”

ขอบเขตของการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความชัดเจนในกรอบความคิดสำหรับการศึกษาศึกษาจึงกำหนดขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้โดยศึกษาความคิดเห็นของบุคคลสามกลุ่มซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญ ดังนี้

1. กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ นักวิชาการในสาขารัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 3 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยรามคำแหง เนื่องจากนักวิชาการถือว่าเป็นบุคคลผู้มีความรู้ ความคิดในเชิงสร้างสรรค์ที่ตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผลในทางวิชาการ รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นมันสมองที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศที่มีความสำคัญ

2. กลุ่มข้าราชการ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดจังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลการบริหารงานเลือกตั้งในระดับการปฏิบัติการให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ในฐานะกลไกของระบบราชการ

3. กลุ่มนักการเมือง ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งราษฎรเลือกตั้งตามมาตรา 105 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พุทธศักราช 2538 เนื่องจากนักการเมืองดังกล่าวเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบและเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรงจากผลของการมีคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ รวมทั้ง เป็นผู้มีหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น จึงเห็นว่าหากสามารถที่จะบูรณาการความคิดเห็นของบุคคลทั้งสามกลุ่ม ดังกล่าวได้แล้ว การศึกษารายนี้ก็จะสามารถที่จะให้ภาพของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทยได้

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาแยกออกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร

โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการจัดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้ง ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงแนวความคิด

ของการจัดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรูปแบบ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศต่าง ๆ

2. การวิจัยแบบสำรวจ

เป็นส่วนของการศึกษา เพื่อค้นหาแนวความคิดร่วมของการจัดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในประเทศไทย ได้แก่ รูปแบบ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการ ข้าราชการและนักการเมือง และเพื่อตอบคำถามของสมมติฐานการศึกษา ในการศึกษาเรื่องนี้ผู้ศึกษาได้ใช้การวิจัยสำรวจแบบตัดขวาง (cross - sectional designs) ชนิดเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง (contrasting sample-survey) คือ สุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งของกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (ช่วงเวลาที่ผู้ศึกษาคำเนิการเก็บข้อมูล) สำหรับเครื่องมือวัดที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้จะใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ประเภทที่ผู้ตอบตอบเอง (self administered) เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด และปลายเปิด (closed - and open ended questionnaire) แบบสอบถามดังกล่าวสร้างโดยอาศัยร่างกฎหมายคณะกรรมการการเลือกตั้งของกระทรวงมหาดไทย และร่างของอนุกรรมการศึกษาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและจะได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำการศึกษาพิจารณาความตรงของเนื้อหา (validity) ที่จะใช้วัด รวมทั้งการคำนวณค่าอำนาจจำแนกก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้จริง คำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจะนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science/ Personal Computer) เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับที่มา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไป สำหรับวิธีการศึกษาโดยละเอียดนั้น ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงในบทที่ว่าด้วยระเบียบวิธีการศึกษา

นิยามศัพท์สำคัญ

1. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (election commission) หมายถึง คณะกรรมการซึ่งมีหน้าที่เป็นองค์กรในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธิ์ และยุติธรรมตามที่ได้ถูกบัญญัติให้มีขึ้น ตามมาตรา 115 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

2. สถานภาพ (status) หมายถึง ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่

จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น

3. บทบาท (role) หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ และหน้าที่ของสถานภาพ
4. ผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่บุคคลพึงประสงค์จะได้รับจากการดำเนินการในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว หรือผลประโยชน์สาธารณะก็ได้
5. นักการเมือง หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งราษฎรเลือกตั้งตามมาตรา 105 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538
6. ข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดจังหวัด
7. นักวิชาการ หมายถึง อาจารย์ที่ทำการสอนในคณะนิติศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์ (เฉพาะภาควิชาการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และรัฐประศาสนศาสตร์) ในสถาบันอุดมศึกษา 3 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ช่วงเวลาที่ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 19 มกราคม - 20 กุมภาพันธ์ 2540

การนำเสนอ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอรายละเอียดของเนื้อหา โดยแบ่งออกเป็น 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐานของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา วิธีการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา นิยามศัพท์และการนำเสนอ เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการของการศึกษาโดยภาพรวม

บทที่ 2 ทฤษฎี แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา

เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นกรอบของแนวความคิดที่จะใช้สำหรับการศึกษารุ่นนี้ซึ่งจะได้กล่าวถึงหมวดความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แนวความคิดว่าด้วยการพัฒนาทางการเมือง แนวความคิดว่าด้วยความเป็นสถาบันและทฤษฎีวิเคราะห์ระบบการเมือง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา

กล่าวถึง กระบวนการของการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือวัดที่ใช้ในการศึกษา การทดสอบความตรง (validity) ของเครื่องมือวัด การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ตัวแบบคณะกรรมการการเลือกตั้งของต่างประเทศ
เพื่อศึกษาถึง รูปแบบ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งของ
ประเทศต่าง ๆ ว่ามีอยู่อย่างไรบ้าง รวมถึงองค์รกลางในการเลือกตั้งของประเทศไทย

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หลังจากนำเครื่องมือวัดไปวัดความคิด
เห็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ว่าทั้งสามกลุ่มอาชีพมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวอย่างไร และมีความ
สอดคล้องหรือแตกต่างกันในความคิดเห็นหรือไม่ และในประเด็นอะไรบ้าง

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

เป็นการอภิปรายผลการศึกษาที่ได้ทั้งหมดอีกครั้ง และการนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง
คณะกรรมการการเลือกตั้งบางประการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย